

IZV. PROF. DR. SC. IVICA KELAM

Produbljuje se nepovjerenje u institucije

IZV. PROF. DR. SC. IVICA KELAM Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti/Kineziološki fakultet, voditelj Centra za integrativnu bioetiku Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku

Objavljeno 30. listopada, 2021.

Podijeli

Prema uvriježenoj definiciji teorija urote je pokušaj objašnjenja štetnih ili tragičnih događaja kao rezultat djelovanja male moćne skupine. Takva objašnjenja odbacuju prihvaćene tvrdnje koje su vezane uz određene događaje. Cilj je teorije urote dovesti populaciju u stanje neizvjesnosti, straha i opće sumnje - upozorava izv. prof. dr. sc. Ivica Kelam, s Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti/Kineziološki fakultet, voditelj Centra za integrativnu bioetiku Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i predsjednik Hrvatskog bioetičkog društva, te u nastavku piše:

- Bill Gates je u imaginariju teorija urote jedan od glavnih protagonista. Teorije urote počele su se množiti nakon osnutka fondacije Bill i Melinda Gates godine 2000. Odmah nakon osnutka fondacije i prvih javno-zdravstvenih projekata koji su se većinom temeljili na kampanjama cijepjenja protiv malarije, tuberkuloze i dječje paralize, teoretičari zavjera su našli savršenu metu. Bill Gates je od tada sustavno demoniziran te predstavljan kao netko čiji je ultimativni cilj smanjenje globalne populacije, odnosno riječima teoretičara zavjere "Gates planira provesti genocid nevidenih razmjera u povijesti čovječanstva". Ovaj narativ u doba COVID-19 pandemije je ponovno aktualan. Štoviše, Gates je ponovno prepoznat kao onaj koji dirigira cjelokupnom "izmišljenom pandemijom", čiji je konačni cilj cijepljenje cjelokupne populacije s ciljem depopulacije i kontrole svjetskog stanovništva.

FENOMEN GATES

Od samih početaka pandemije teorije urote povezuju Billa Gatesa i njegovu zakladu s izazivanjem COVID-19 pandemije, a što je potvrdilo i istraživanje provedeno u proljeće 2020. u SAD-u prema kojem 28 % ispitanika smatra kako Gates s pomoću cjepiva želi implantirati čipove u ljude, pri čemu ovaj postotak raste na čak 44 % među pristašama Republikanske stranke. Slično ispitivanje javnog mišljenja provedeno u lipnju 2020. u Hrvatskoj je pokazalo da više od polovine ispitanika vjeruje u neku od teorije urote, pri čemu ispitanici za nastanak koronavirusa u najvećoj mjeri optužuju Billa Gatesa i farmaceutske kompanije.

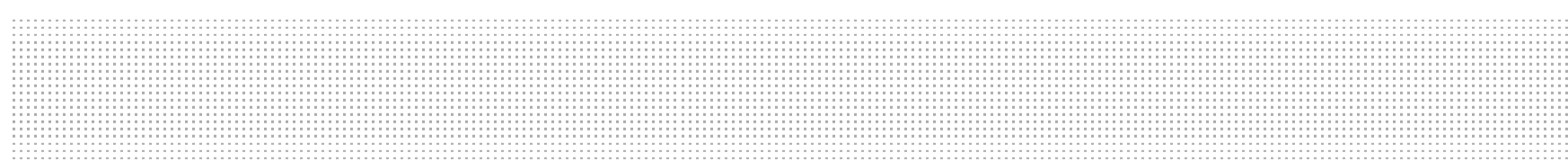
Zašto je Bill Gates omiljena meta teoretičara urote te posebno teoretičara urote o pandemiji COVID-19? Autori priručnika o teorijama zavjere Stephan Lewandowsky i John Cook kao čimbenike koji potiču ljude da vjeruju u teorije urote ističu: osjećaj nemoći koji smo svi mi doživjeli u pandemiji, lakše suočavanje s prijetnjama, budući da teorije urote ljudima omogućuju da se lakše nose s prjetecim događajima usmjeravanjem krivnje na urotnike, poput Gatesa i njegova programa čipiranja ljudi preko cjepiva, objašnjavanje neuobičajenih događaja, budući da su ljudi skloni predlagati zavjere kao objašnjenja za događaje koji su malo vjerojatni. Teorije urote djeluju kao način suočavanja sa stresom koji ljudima pomaže u prevladavanju nesigurnosti. Sve ove čimbenike dodatno pojača djelovanje društvenih mreža, koje su se pretvorile u rasadnik svih mogućih teorija urote i glavni kanal distribucije teorija urote u javnosti.

Nažalost, danas se u cijelosti ostvarila zlokobna Goebbelsova izjava da tisuću puta ponovljena laž na kraju postaje istina. Pravih teoretičara urote nema puno u općoj populaciji, možda samo nekoliko posto, no laži i dezinformacije koje oni šire preko društvenih mreža imaju veliki utjecaj na dio javnosti koja je zbunjena i prestrašena mnoštvom kontradiktornih informacija, te nije dovoljno medijski ni informatički pismena da uspješno razluči teorije urote od provjerenih i kredibilnih znanstvenih činjenica. Teorije urote dodatno produbljuju nepovjerenje javnosti u institucije društva. Istraživanja su dokazala da postoji veliko nepovjerenje javnosti prema institucijama u Hrvatskoj i drugim zemljama zapadnog Balkana i istočne Europe. Ovo nepovjerenje se posljedično manifestira u snažnom otporu dijela javnosti prema programu cijepjenja.

EDUKACIJA

Jedno od mogućih rješenja je sustavna edukacija građana o štetnostima teorija urote. Ja osobno sam u sklopu kolegija Bioetika, koji predajem na fakultetima, imao temu o bioetičkim aspektima utjecaja teorija urote o pandemiji COVID-19 jer sam primijetio da je određeni postotak studenata sklon vjerovati teorijama urote, te su im one glavni razlog zbog čega se odbijaju cijepiti, a što je dokazalo i istraživanje u sklopu izrade diplomskog rada pod mojim mentorstvom. U istraživanju o utjecaju teorija urote o pandemiji COVID-19 na studente na pitanje: Imate li u planu dobrovoljno se cijepiti protiv pandemije COVID-19? samo 20 % studenata je napisalo da se planira cijepiti, 53 % da ne planira, a 27% da nije sigurno.

Na pitanje: Jeste li spremni preporučiti cijepjenje protiv pandemije COVID-19 svojim bližnjima? samo 23 % studenata napisalo je da je spremno preporučiti cijepjenje, 41 % da nije, a 26 % da nije sigurno. Ovi poražavajući rezultati pokazali su da je potrebno puno više raditi na edukaciji javnosti, a posebno studenata, jer su oni budućnost naše domovine. Piše: IZV. PROF. DR. SC. IVICA KELAM Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti/Kineziološki fakultet, voditelj Centra za integrativnu bioetiku Sveučilišta

Možda ste propustili...

DAVOR NIKOLIĆ

Važno je imati kritički odmak od političara

DOC. DR. SC. NENAD VERTOVŠEK, SURADNIK POSLOVNOG VELEUČILIŠTA ZAGREB

Plaćamo danak vremenu u kojemu živimo i pristajemo na strah

DAVOR GJENERO

Najglasnije su političke opcije koje ne zastupaju demokratske vrijednosti

Najčitanije iz rubrike

Danas Tjedan dana Mjesec dana

1 UDALJENI HORIZONTI: MONGOLIJA, ZEMLJA NA KROVU SVIJETA
Kada je želudac prazan, ne razmišljate o okolišu

2 NIJEKANJE HRVATSKOG
Vučić i ekipa nameću narativ iz vremena velikosrpske agresije

3 GLOBALIZAM I TEORIJE UROTA (1)
Ljudi u svašta vjeruju, ni Hrvati nisu iznimka